

Stange

Nå skal det kuttes drastisk i kommunen: – Det blir veldig tøffe tak som kommer til å gå utover innbyggere, tjenester og ansatte

Ordfører Truls Gihlemon (t.v) og kommunedirektør Håvard Haug i samtaler etter at kommunestyremøtet var avsluttet. Foto: Stian F. Steinsvik

Av Stian F. Steinsvik

Oppdatert: 28.05.26 12:43

Publisert: 27.05.26 22:22

 Del

Konsulent Håvard Moe var klokkeklar fra talerstolen i kommunestyresalen da han ga sin realitetsorientering om økonomien framover: Ordføreren og kommunedirektøren varsler massive kutt.

 For abonnenter

Kort oppsummert

- Konsulent Håvard Moe presenterte en kritisk økonomisk situasjon for Stange kommune.

[↓ Se mer](#)

At kommuneøkonomien er under sterk press, er velkjent. Onsdagens kommunestyremøte startet med at konsulent Håvard Moe holdt en times presentasjon om de økonomiske utfordringene og tilstanden i kommunen.

Han gikk rett på sak.

– Dere har ikke gjort jobben deres, sa han.

Han siktet da til at politikerne har vedtatt en økonomiplan som vil bety at kommunen går i underskudd og vil bruke opp alle sparepengene sine i 2029.

Sjeldent har det blitt sagt flere ord per minutt i kommunestyresalen enn da Moe ga politikerne en «realitetsorientering» om tingenes tilstand.

Moe har lang fartstid i KS-systemet og driver nå sitt eget selskap, Nivi Analyse. Han var kalt inn til kommunestyret for å brette tall og gi sin tydelige og ærlige oppfatning av den økonomiske tilstanden.

Oppdraget hans videre er at han sammen med administrasjonen i kommunen skal legge fram en rekke forslag til kutt og nye inntekter som kommunedirektøren så skal sys sammen i en rammesak som ende i en ny vedtatt økonomiplan og budsjett før jul.

Ideelt sett må da politikerne vedta en plan som kutter 125 millioner kroner innen 2029.

Håvard Moe tok seg tid til en prat med HA etter sitt timeslange foredrag. Foto: Stian F. Steinsvik

Dramatiske endringer

Moe understreket at situasjonen i Stange ikke er unik. Mange kommuner sliter med det samme, og det er spesielt en faktor som gjør at kommuneøkonomien vil bli snudd opp ned de neste årene.

Alderssammensetningen i befolkningen er under en raskt og dramatisk endring. Det er tre krefter som drar utviklingen i samme retning.

Etter 2. verdenskrig ble det født usedvanlig mange. Disse barnekullene har nå blitt gamle, og stadig større kull ender opp med behov fra pleie- og omsorgstjenesten.

Samtidig har legekunsten og livsstilsendringer gjort at vi lever usedvanlig mye lenger enn tidligere.

Halvparten av befolkningen lever nå lenger enn 84 år og den vil fortsette å øke. De siste 25 årene har det blitt 300 flere 80-åringer i Stange. De neste 25 årene vil det bli 1.000 flere 80-åringer.

Som om ikke det er nok, har barnekullene samtidig gått drastisk ned. Hver kvinne føder i snitt bare 1,4 barn. Dette medfører en skjevfordeling i samfunnet hvor en stadig større andel blir pensjonister og en mindre andel jobber. Skatteinntekter går ned og kostnadene opp.

Moe tegnet et bilde av Stange som en relativt sett fattig kommune. En kommune som hadde vært av de aller fattigste i landet om det ikke hadde vært for inntekter gjennom eiendomsskatt og utbytte fra eierskapet i Eidsiva.

Men også en kommune med positive tendenser, som har gjort omstillinger og som har for eksempel mer effektiv og billig drift av administrasjon og politikk enn sammenlignbare kommuner.

Håvard Moe snakket mye og lenge om kommuneøkonomi. Foto: Stian F. Steinsvik

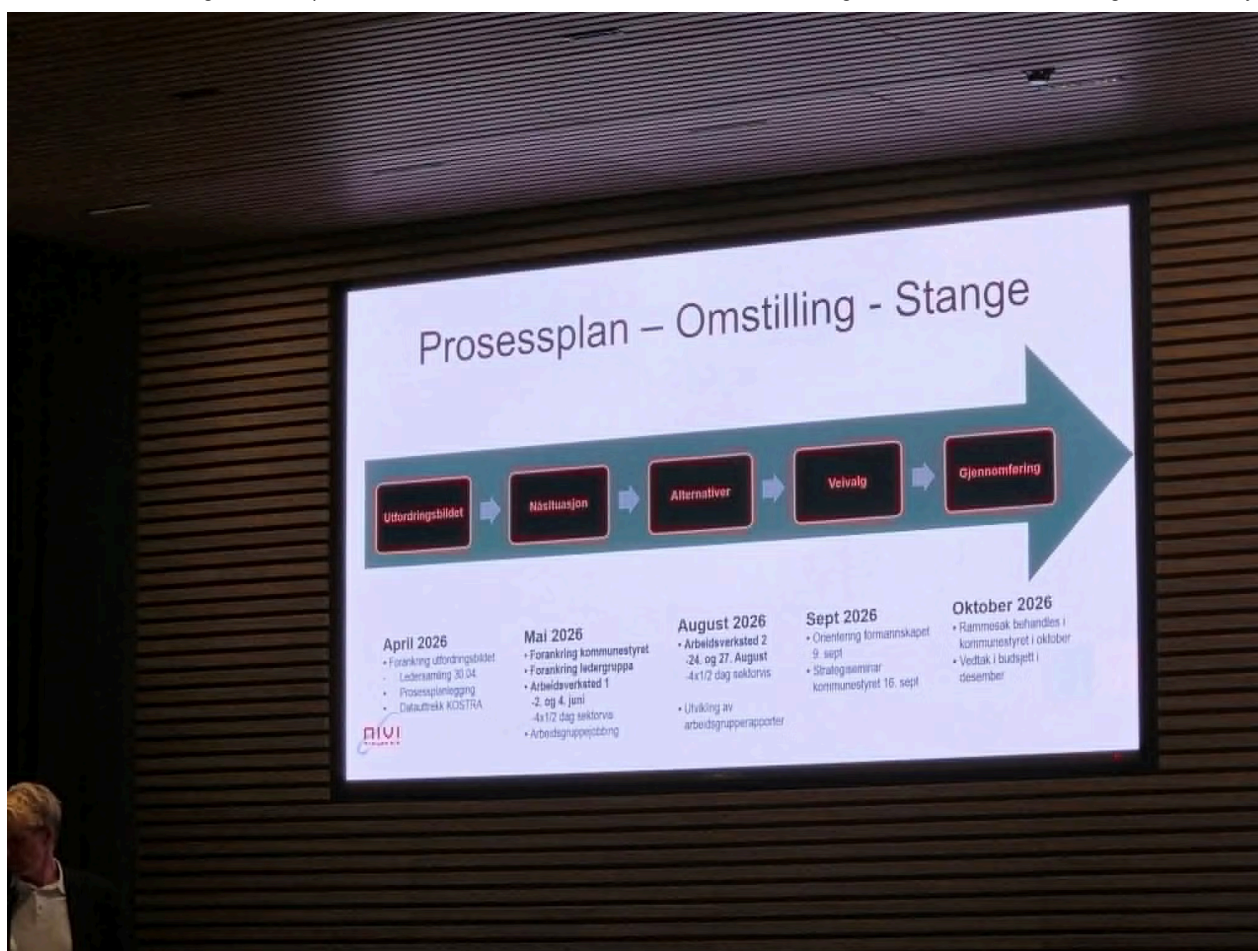
Lys i tunnelen?

Moe var likevel krystallklar på at Stange må handle, og at de må handle raskt. Selv mener han at de i realiteten må vedta de store kuttene allerede i år, da dette blir mye vanskeligere å gjøre neste år når det er valgår.

– Dette vil det bli bråk av, sa Moe.

Han spøkte med at kommuner har en tendens til å bare utsette sine problemer og viste fram et bilde av hva man gjør når man først ser lyset i tunnelen. Da bestiller man en lengre tunnel.

– Det er dere som har ansvaret. Dere har dette året på å gjøre det på, hvis ikke er det høy sannsynlighet for at dere havner på Robek-lista.

Tidsplanen for prosjektet. Foto: Stian F. Steinsvik

De anbefalte kuttene er enorme, og det kan virke vanskelige å nå, men Moe sa også ting som kan gjøre det enklere å være politiker.

Han viste fram kommunen Aurskog-Ørland som drives på sparebluss i forhold til Stange. Hadde Stange rigget seg på samme måte som dem, ville de hatt 254 millioner kroner mindre i kostnader i året.

Moe skal nå videre jobbe med prosjektet han er hyret inn av Stange for å gjennomføre. Han skal de neste månedene ferdigstille 25–40 såkalte arbeidspakker som skal vise kommunedirektøren og politikerne hvilket mulighetsrom man har for å effektivisere driften.

Dette skal presenteres i et formannskapsmøte i høst.

Kommunedirektør Håvard Haug. Foto: Stian F. Steinsvik

- Tøffe tak

Kommunedirektør Håvard Haug og hans stab går nå en krevende tid i møte hvor de skal snekre fram et forslag til budsjett for neste år og en økonomiplan i årene framover.

Han sier at målet er å kutte 125 millioner kroner fram til 2029.

– Hvis vi skal få et overskudd som en sunn kommuneøkonomi krever, så må vi det. Det er målet.

Haug vedgår at jobben blir vanskelig.

– Det blir veldig tøffe tak som kommer til å gå utover innbyggere, tjenester og ansatte.

– *Tror du at du klarer å legge fram et forslag som innebærer 125 millioner i kutt innen 2029?*

– Det må vi se på og ut ifra hvilke muligheter vi har, men det er det som er målet, sier Haug.

Foto: Stian F. Steinsvik

– Vil smerte

Også ordfører Truls Gihlemon er klar på at det må bli store kutt framover.

– Det er viktig at vi er tydelige i talen om hva som er behovet framover. Kommunestyret er godt kjent med utfordringsbildet og det er viktig at vi er klar over hva vi har foran oss når vi går inn i denne prosessen.

– Det er ingen tvil om at den prosessen vi går inn i nå, vil medføre kutt som de fleste innbyggere som mottar tjenester vil merke.

Gihlemon er ikke helt enig at politikerne ikke har gjort jobben sin og sier de allerede har satt i gang en omstillingsprosess.

– Men dere har jo vedtatt en økonomiplan som medfører at dere bruker opp alle sparepenger innen 2029?

– Men samtidig er det derfor vi har satt i gang denne prosessen. Fordi vi vil komme i mål i raskt. Vi har et vedtak om at vi skal være i balanse i 2027 som betyr at denne jobben må gjøres i år.

– Det betyr kutting av 125 millioner kroner fram mot 2029. Klarer dere dette?

– Som jeg sa, er det forståelse for problemstillingen og vilje til å gjøre vanskelige beslutninger og et handlingsrom han beskriver. Vi har et ansvarlig kommunestyre som er villig til å ta det ansvaret.

Gihlemoen sier han vil forsøke å samle et bredest mulig flertall for å vedta kuttplanene.

– Det har viktig fra dag 1 siden vi startet med dette tilbake i 2023. Vi har stort sett klart å stå sammen.

– Men har alt som har vært til nå, vært småsaker i forhold til det som kommer?

– Vi står foran store utfordringer som kommer til å bli veldig krevende. Vi har vært gjennom store krevende saker allerede, og det vil komme flere store krevende saker som vil smerte og vil merkes av mange.

Vil se på alt mulig

Vi tok også en prat med Håvard Moe etter presentasjonen, hvor han utdypet dette med at politikerne ikke hadde gjort jobben sin med sin økonomiplan.

Han karakteriserte da økonomien i kommunen som helt grei nå med penger til bok.

– Men man sier i en økonomiplan at man skal bruke opp hele disposisjonsfondet i løpet av de neste fire årene uten at det ligger en

løsning om at det kommer en kjempeinntekt om noen år.

Moe sier Stange ikke skiller seg ut, og at det store flertallet av kommuner venter med å gjøre noe til de er «pokker nødt».

Han sier han nå skal se på alle muligheter til å øke inntekten og minske kostnaden.

– Jeg er ikke bundet av noe. Jeg skal se på alt fra hvor mye man kan spare på å kutte på skole, øke eiendomsskatten, kutte i kulturskolen eller øke brukerbetalingene. Jeg skal tydeliggjøre hele mulighetsrommet. Det er det jeg skal massere fram. Så overleverer jeg dette til kommunedirektøren som skal sy dette sammen til sin anbefaling i en rammesak i oktober. Da må kommunestyret si hva de går for av dette mulighetsrommet.

Temaer i artikkelen

Følg det du er interessert i, og finn artiklene på **For deg**

Politikk

+ Følg

Stange

+ Følg

Kommuneøkonomi

Ansvarlig redaktør: [Rune Steen Hansen](#) • Nyhetsredaktør: [Truls Sylvarnes](#)

• Adresse: Grønnegata 64, 2317 Hamar • [Personvernpolicy/informasjonskapsler](#)

• [Redaktørplakaten](#) • [PFU](#) • Kundeservice: 32 27 70 61 • Tips: 62 51 95 00 • [Åpenhetsloven](#)

• Hamar Arbeiderblad arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig medieomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål. For informasjon om klageadgang, se: www.presse.no

• Utgitt av Hamar Arbeiderblad AS • [Personverninnstillinger](#)

Alt innhold og tilhørende data på våre nettsider er underlagt opphavsrett og kan ikke brukes uten samtykke. Dette gjelder også for all skraping, crawling, salg eller videredistribusjon.

Hamar Arbeiderblad © 2026

